Think Measles leaflet – Irish
July 2024
HSE National Immunisation Office

Smaoinigh ar Bhruitíneach

Faisnéis faoi bhruitíneach agus faoin vacsaín MMR

Cad is bruitíneach ann?

Is galar an-tógálach í an bhruitíneach a bhféadfadh aimhréidheanna tromchúiseacha a bheith mar thoradh uirthi, go háirithe i measc leanaí atá faoi bhun 12 mhí d'aois, mná torracha, agus daoine nach bhfuil a gcóras imdhíonachta ag obair go maith.

Cad í an imní faoin mbruitíneach in 2024?

Tá tuairiscí maidir le go leor cásanna den bhruitíneach san Eoraip. Tá ráigeanna den bhruitíneach i Sasana, sa Rómáin agus i dtíortha eile. Tá an bhruitíneach an-tógálach agus tá imní ann go scaipfidh an bhruitíneach go tíortha eile, Éire ina measc.

Cad iad comharthaí na bruitíní?

D'fhéadfadh ionfhabhtú bruitíní a bheith mar bhonn le fiabhras ard, toinníteas, riníteas agus casacht sula bhforbraíonn gríos na bruitíní ó chúl na gcluasa agus sula scaipeann sé ar fud an stoic agus na ngéag thar thréimhse trí nó ceithre lá. Téann siomptóim i bhfeabhas ó 2 lá tar éis don ghríos leathnú mura dtéann rudaí in aimhréidh.

Cad iad na deacrachtaí a bhaineann leis an mbruitíneach?

Tagann aimhréidheanna chun cinn i leith duine amháin as gach triúr a dtagann an bhruitíneach orthu. Is dóichí go dtiocfadh aimhréideanna chun cinn i leith leanaí óga faoi bhun 5 bliana d'aois. I measc na n-aimhréidheanna, tá:

- **Ionfhabhtuithe cluaise.** Tiocfaidh sé seo ar dhuine amháin as gach deichniúr a dtagann an bhruitíneach orthu.
- **Niúmóine.** Tiocfaidh fo-iarsma tromchúiseach amhail niúmóine ar dhuine amháin as gach fiche duine a dtagann an bhruitíneach orthu.
- **Trithí.** Tiocfaidh sé seo ar dhuine amháin as gach 200 duine a dtagann an bhruitíneach orthu.
- **Athlasadh na hinchinne (einceifealaíteas).** Tiocfaidh sé seo ar dhuine amháin as gach 1,000 duine a dtagann an bhruitíneach orthu.

Ar an drochuair, gheobhaidh duine amháin as gach 1,000 duine a dtagann an bhruitíneach orthu bás, fiú amháin má fhaigheann siad an cúram is fearr. Chomh maith leis sin, go hannamh, d'fhéadfadh an bhruitíneach a bheith mar bhonn le hathlasadh ainsealach marfach inchinne ar a dtugtar pain-einceifealaíteas scléaróiseach meathghéar.

Céard é ainm na vacsaíne MMR?

Is é Priorix nó MMRVaxPro ainm na vacsaíne MMR.

Cad iad na galair a dtugann an vacsaín MMR cosaint orthu?

Cosnaíonn an vacsaín MMR tú féin nó do leanbh i gcoinne na bruitíní, chomh maith leis an leicneach agus rubella (ar a dtugtar
an bhruitíneach dhearg uaireanta).

Is galair víreasacha iad an bhruitíneach, an leicneach agus rubella agus tá siad fíorthógálach. Scaiptear iad nuair a thugann duine ar a bhfuil an galar an víreas do dhuine nach bhfuil cosanta i gcoinne an víris.

Galar	Siomptóim Choitianta	Aimhréidheanna a D'fhéadfadh Teacht Chun Cinn
An bhruitíneach	Fiabhras Gríos Súile dearga pianmhara	Einceifilíteas (inchinn ata) Niúmóine Broincíteas Ionfhabhtuithe cluaise
An Leicneach	Faireoga pianmhara ata faoin ngiall chomh maith le fiabhras	Meiningíteas Bodhaire Magairlí ata pianmhara ar fhir fhásta
Rubella (Bruitíneach Dhearg)	Fiabhras agus gríos	Má thagann rubella ar bhean thorrach, d'fhéadfadh a leanbh fulaingt mar gheall ar fhabhtanna móra breithe, lena n-áirítear daille, lot inchinne, bodhaire, fadhbanna croí agus aimhréidheanna tromchúiseacha eile

Cathain a thugtar an vacsaín MMR de ghnáth?

In Éirinn, tugtar a gcéad vacsaín MMR do pháistí ag 12 mhí d'aois. Faigheann leanaí an dara dáileog nuair a bhíonn siad 4-5 bliana d'aois, nuair a bhíonn siad i rang na naíonán sóisearach de ghnáth. I Sligeach, Liatroim agus Dún na nGall, tugann an dochtúir ginearálta an dara dáileog nuair a bhíonn páistí idir 4-5 bliana d'aois.

Tugann dhá dháileog den vacsaín MMR an chosaint is fearr.

Cad a tharlaíonn má chaill mo leanbh nó gur chaill mé an vacsaín MMR?

Is féidir leat na dáileoga den vacsaín MMR atá caillte agat a fháil. Tá an vacsaín ar fáil ó do dhochtúir ginearálta.

Tá Dochtúirí Ginearálta ag tairiscint an MMR do leanaí agus d'aosaigh nach bhfuair an vacsaín MMR riamh ag na haoiseanna molta - an chéad dáileog ag 12 mhí agus an dara dáileog i rang na naíonán sóisearach.
Féadfaidh Dochtúirí Ginearálta an dá dháileog a thabhairt do vacsaíniú cúitimh MMR.

Tá an vacsaín MMR á tairiscint do leanaí agus d'aosaigh ag clinicí vacsaínithe FSS.

Think Measles leaflet – Irish
July 2024
HSE National Immunisation Office

An bhfuil aon duine ann nach dteastaíonn vacsaín MMR uathu?

Má saolaíodh in Éirinn thú roimh 1978 is dócha go raibh ionfhabhtú na bruitíní ort agus nach dteastaíonn an vacsaín uait.

An bhfuil aon duine ann nach ceart dóibh an vacsaín MMR a fháil?

Is beag duine nár chóir dóibh an vacsaín MMR a thógáil. Níor chóir duit an vacsaín a fháil sna cásanna seo a leanas:

- Tá tú ag iompar clainne.
- Bhí frithghníomh ailléirgeach dian (anaifiolacsas) agat le vacsaín MMR roimhe seo.
- Bhí frithghníomh ailléirgeach dian agat le haon chuid den vacsaín nó le neoimícin nó le geilitín atá sa vacsaín MMR.
- Níor cheart go bhfaigheadh leanaí faoi bhun 12 mhí an vacsaín MMR má bhí a máthair ag tógáil cógais ar a dtugtar infliximab le linn an toirchis.
- Níor cheart go bhfaigheadh leanaí a bhfuil cothú brollaigh á fháil acu ó mháthair atá ag tógáil infliximab, an vacsaín MMR.

Cuir siar tógáil na vacsaíne MMR sna cásanna seo a leanas:

- Tá tú tinn agus tá fiabhras ard ort.
- Tá dáileog ard cógas ar a dtugtar cortacaistéaróidigh á tógáil agat.
- Tá cóireáil á fáil agat amhail ceimiteiripe nó radaiteiripe.
- Tá tinneas nó galar ort a théann i bhfeidhm ar do chóras imdhíonachta.

Is féidir le do dhochtúir nó d'altra comhairle a chur ort más gá duit tógáil na vacsaíne a chur siar.

An bhfuil nasc idir an vacsaín MMR agus an t-uathachas?

Níl. Tá léirithe ag taighde nach bhfuil nasc ar bith idir an vacsaín MMR agus an t-uathachas.

An bhfuil aon fho-iarsmaí luaite leis an vacsaín MMR?

Ní bhíonn fadhb ar bith ag formhór na ndaoine tar éis na vacsaíne seo. Níl fo-iarsmaí chomh coitianta céanna i ndiaidh an dara dáileog den vacsaín MMR. Bíonn an áit inar tugadh an t-instealladh tinn, ata agus dearg uaireanta. Is annamh a bhíonn "bruitíneach éadrom" ar dhaoine le gríos agus fiabhras 6 go 10 lá ina dhiaidh sin. D'fhéadfadh daoine "leicneach éadrom" a bheith orthu le hat san áit a bhfuil an giall, sa tríú seachtain tar éis dóibh an vacsaín a fháil. Níl siad seo tógálach agus imeoidh siad tar éis cúpla lá.

Is féidir leat féin nó le do leanbh paraicéiteamól nó iobúpróifein a thógáil chun tinneas agus pianta a mhaolú nó chun fiabhras a ísliú.

Ba chóir duit moill a chur ar aon iarracht a bheith torrach go dtí go mbíonn mí amháin caite, tar éis duit an vacsaín MMR a fháil

Tuilleadh Eolais

Má tá aon fhios uait nó ceist agat:

Tá tuilleadh faisnéise faoin vacsaín MMR le fáil ag **www.immunisation.ie**

Tabhair cuairt ar **www.hpsc.ie** chun faisnéis a fháil faoi na galair thógálacha.

Chomh maith leis sin, tá naisc le bileog faisnéise othair faoi na vacsaíní le fáil ag **www.hpra.ie**. Cuardaigh Priorix nó MMRVaxPro (MMR) chun an bhileog faisnéise ábhartha d'othair a léamh.

Is féidir leat labhairt freisin le do dhochtúir nó le d'altra má tá aon cheist agat.

Tabhair cuairt ar shuíomh gréasáin FSS chun tuilleadh faisnéise a fháil faoi chomharthaí agus siomptóim, cóireáil agus rioscaí na bruitíní **www2.hse.ie/conditions/measles**

Iúil 2024